

Posudek diplomové práce Jany Ištvanové Romové a jejich vzdělávání v českých zemích a na Slovensku.

116 s. textu, 43 titulů literatury a pramenů, 4 internetové zdroje

Ke koncepci práce

Diplomová práce J. Ištvanové patří svým zaměřením do oblasti srovnávací pedagogiky. Volí téma zajímavé a na katedře pedagogiky, pokud vím, dosud nezpracovávané. Opírá se relevantní, novější a tematicky zacílenou literaturu zejména provenience (26 titulů z celkového počtu bylo vydáno v roce 2000 a později), pracuje s ní korektně.

Deskripce problematiky v obou zemích je zevrubná, o čemž svědčí též značný rozsah práce, nezvyklý u textů diplomových. Autorka prokazuje dobrou orientaci ve školské legislativě, se zákony a normami pracuje s pochopením, zpracovává i zcela nové legislativní úpravy či vyhlášky obou ministerstev školství.

Samostatný přístup autorka prokázala ve shrnutí vývoje problematiky jak v jednotlivých zemích, tak v závěrečné syntéze srovnávající vzdělávání Romů v ČR a SR.

Pozitivně hodnotím trpělivý překlad slovenských pramenů do češtiny.

Postrádám schémata školských systému (alespoň v příloze by byly funkčním doplněním textu).

K obsahu práce

První kapitola (s. 9-22) věnovaná historii Romů (od příchodu do Evropy po situaci Romů v Československu po roce 1990) je vcelku zevrubná, i když převážně založená na jedné publikaci (Fraser). Ovšem vzhledem k tomu, že přesahuje vlastní téma práce, nepovažuji to za zásadní nedostatek.

Kapitola druhá (s. 23-37) se věnuje v obecnějším nárysu problematice vzdělávání romských dětí v ČR. Východiskem je právní stav vzdělávání národnostních menšin.

K obhajobě kladu otázku, zda pro romské vzdělávání a pro současnou situaci Romů u nás má tento legislativní základ vůbec nějaký praktický význam a zda v integračních trendech nepůsobí spíše kontraproduktivně.

Dále by bylo vhodné vyjasnit, jak autorka užívá pojmy národ, národnostní menšina, etnikum Příčiny odlišné socializace romských žáků by bylo možno více strukturovat. Oceňuji důraz kladený na zprostředkování pozitivních změn ve vytváření podmínek pro vzdělávání Romů (přípravné třídy, i když mohly být zařazeny též do kap. 5, Strategie...).

Ve třetí kapitole (37-47) je shrnuta problematika osobnosti učitele, romského asistenta a vybrané aspekty vzdělávání učitelů pro práci s romskými dětmi. **Oceňuji kritický přístup autorky k problémům financování asistentů a shrnutí problematiky přípravy učitelů (i když i zde by práci prospěla ještě větší strukturovanost – splývá aktivita univerzit, občanských sdružení, rozvoj romistiky...).**

Více by bylo možno vylézt z kapitoly 4. věnované multikulturní výchově, neboť její vazba k tématu práce vyplývá spíše implicitně, než aby byla autorkou vyjádřena.

Naopak kapitola 5. Strategie pro zlepšení vzdělávání romských dětí (s. 52-62) je prezentována přehledně, s porozuměním a opět s odstupem i kritickým náhledem (př. s. 56, 60, 63). **Velmi dobře je zvládnuta shrnující syntéza problematiky v ČR.**

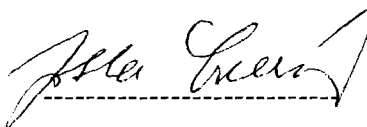
Druhá část diplomové práce je věnována problematice romského vzdělávání na Slovensku. I když to není vzhledem k některým odlišnostem ve vývoji možné, snaží se autorka zachovat, z důvodů komparačních, obdobné členění kapitol: od vzdělávání menšin

přes jednotlivé typy škol, problematiku asistenta učitele, kde je, zdá se mnohem příznivější situace než v ČR, až po strategie zlepšení, které lze na slovenské straně hledat v Koncepci integrovaného vzdělávání romských žáků a mládeže z roku 2006.

Oceňuji, že autorka pracuje se zcela aktuálními prameny. Pozitivně opět hodnotím shrnující závěry a zejména porovnání situace a změn na poli vzdělávání romských dětí v ČR a SR (s. 106-116). U obhajoby by právě toto shrnutí mělo být základem prezentace práce.

Závěr: Diplomová práce Jany Ištvánové je komplexním pohledem na problematiku vzdělávání Romů v České republice a na Slovensku. Nepostrádá logickou stavbu a snahu autorky po kritických přístupech. V době, kdy jsou otázky komparativní pedagogiky tématem celých badatelských týmů, je třeba ocenit též odvahu pustit se samostatně do jednoho z nich. Navzdory dílčím výhradám ji proto doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením velmi dobře, v případě přesvědčivé prezentace i lépe..

V Berouně, dne 25. 8. 2006

PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D., konzultantka DP.